

Роман Кот

*Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Конопка Н. О.,
Національний університет “Острозька академія”*

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИЦІЇ ІЗРАЇЛЮ ЩОДО ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В СИРІЇ

У праці висвітлено особливості позиції Ізраїлю щодо громадянської війни в Сирії. Показано основні загрози національній безпеці держави Ізраїль в контексті сирійського конфлікту та можливі шляхи їх попередження та подолання

This paper analyzes the features of Israel's position on civil war in Syria. Showed the main threats to the national security of the state of Israel in context of Syrian conflict, possible ways of preventing and overcoming this threats.

В работе освещены особенности позиции Израиля относительно гражданской войны в Сирии. Показаны основные угрозы национальной безопасности государства Израиль о контексте сирійського конфлікту, а также возможные пути их предупреждения и преодоления

Початок збройного конфлікту в кінці 2011 р. в Сирії став логічним продовженням антиурядових виступів. З огляду на досить чітку диференціацію як внутрішньо, так і позарегіональних акторів щодо ставлення до конфлікту, на особливу увагу заслуговує позиція держави Ізраїль, в якій простежується своєрідна двоякість у поглядах правлячої еліти щодо конфлікту.

Протягом останніх трьох десятиліть після закінчення війни “Судного дня” 1973 р. Сирії та Ізраїлю вдавалося зберігати у відносинах один з одним статус-кво, зафіксований перемир’ям і утримуватися від порушення “червоних ліній” в періоди загострення взаємного протистояння. Сирійсько-ізраїльський кордон на Голанських висотах залишався найбільш спокійним місцем на кордоні Ізраїлю і арабських країн, а обидві сторони прагнули з’ясувати стосунки переважно в Лівані (2006 р.) та Палестині (2007-2008 рр.). Подібний феномен близькосхідної політики був багато в чому продиктований існуючим в той період балансом сил у світі і на Близькому Сході,

зокрема, будь-яка загроза початку війни між Сирією та Ізраїлем приводила в стан підвищеної активності найпотужніші зовнішньополітичні апарати: США і СРСР, які, хоч і діяли власними методами і засобами, але прагнули до однієї мети: не допустити великомасштабної війни на Близькому Сході і зберегти сформований баланс сил в регіоні, що продовжилося також і в постбіполярний період.

З огляду на вищезазначене, Ізраїль є найменш зацікавленим у зміні прогнозованого і прагматичного світського алавітського режиму Сирії, вкрай далекого від ідеології ісламізму. На думку провідних ізраїльських аналітиків, зокрема колишнього глави ізраїльської спецслужби “Натів” Якова Кедмі [7], повалення уряду Б. аль-Асада, враховуючи мозаїчну етно-конфесіональну структуру Сирії, з великою долею імовірності призведе до розпаду держави, зростання кількості біженців, посилення ролі ісламістського елемента і, як наслідок, до ескалації, по суті, замороженого конфлікту на Голанських висотах. Інший експерт, глава ізраїльської військової розвідки генерал-майор Авів Кохаві [2], виступаючи 7 липня 2012 р. перед депутатами Кнесету, вказав що пов’язаними з поваленням сирійського режиму є лише питанням часу.

На думку Кохаві, режим президента Сирії Башара Асада здатний протриматися при владі від двох місяців до двох років, проте надалі він не зможе стримувати громадянський спротив. При такому розвитку подій регіон Голанських висот може стати аналогом Синайського півострова в Єгипті, тобто плацдармом для підготовки та здійснення терористичних актів проти Ізраїлю, багато в чому за рахунок зростання числа радикальних ісламістів в Сирії.

Оскільки з розвитком конфлікту сирійська військова машина стикається з все більшими труднощами, зокрема армія в умовах розширення масштабів конфлікту вимушена виділяти все більше сил для охорони військових і інфраструктурних об’єктів, комунікацій, то наявні в її розпорядженні людські ресурси не дозволяють прикрити державні кордони, що дає можливість заколотникам отримувати допомогу з-за кордону а також підвищує імовірність провокацій Ізраїлю з боку повстанських угруповань (як правило, поодинокі мінометні снаряди, випущені по території Ізраїлю) [2].

Водночас Ізраїль дає зрозуміти, що не потерпить і провокацій з боку офіційного уряду САР. Так, посол Ізраїлю в ООН Рон Просор 6 листопада 2012 р. подав офіційну скаргу в Раду безпеки ООН в зв’язку з проникненням сирійських танків в демілітаризовану зону на Голанських висотах [3]. Для наочності наведемо цитату: “У ході недавнього інциденту Ізраїль проявив стриманість, проте, якщо Рада безпеки ООН не прийме екстрених заходів, ситуація на ізра-

ільсько-сирійському кордоні може різко загостритися”, – йдеться у зверненні. Як наслідок, Ізраїль планує звести на кордоні з Сирією на Голанських висотах захисну стіну, оголосив на засіданні уряду в неділю, 6 січня, прем’єр-міністр Ізраїлю Біньямін Нетаньяху. Пояснюючи необхідність зведення стіни, Нетаньяху заявив, що сирійські військові залишили цю ділянку кордону, а на зміну їм прийшли бойовики-ісламісти. На кордоні з Сирією, додав він, планується побудувати таку ж стіну, як на кордоні з Єгиптом. У проект, за словами Нетаніягу, необхідно буде внести лише незначні зміни, що відображають особливості рельєфу Голанських висот [4].

Окремо потрібно наголосити на позиції Ізраїлю щодо хімічної зброї Сирії.

23 липня 2012 р. представник МЗС Сирії Джихад Макдісі заявив: “Ніяку хімічну або іншу неконвенційну зброю не буде використано проти наших громадян. Ці види зброї будуть використані тільки в разі агресії ззовні” [5]. Він також підкреслив, що всі склади хімічної зброї в країні знаходяться під контролем урядових військ. Тим не менш, цією заявою було офіційно визнано наявність хімічної зброї в уряду Б. аль-Асада.

Вважається, що Сирія володіє технологіями синтезу фосфорорганічних отруйних речовин. Склади сирійської хімічної зброї знаходяться в гірському районі на схід від Дамаска, поблизу Хомса, Хами і Алеппо. В останньому місті дислокується штаб ракетних з’єднань сирійської армії, якому підпорядковуються три ракетні бригади, які мають тактичні та оперативно-тактичні балістичні ракети, які можуть бути використані для доставки хімічної зброї. Неповдалі від згаданих міст знаходяться і заводи, що виробляють хімічну зброю, замасковані під фармацевтичні підприємства. Загальне керівництво програмою розвитку та нарощування сирійського хімічного арсеналу здійснює Центр наукових досліджень (SSRC) в Дамаску [5].

Відповідно, для Ізраїлю умовою національної безпеки є недопущення потрапляння хімічної зброї в руки екстремістів, при цьому ізраїльське керівництво морально готове до будь-яких дій, включаючи локальні спецоперації. Глава ізраїльського МЗС Авігдор Ліберман попередив, що ЦАХАЛ негайно почне бойові дії проти радикальних ісламістів у випадку, якщо їм вдасться заволодіти сирійським хімічною зброєю. “Для нас це привід до війни, це червона межа”, – сказав він [6].

Начальник Генштабу ЦАХАЛ генерал Бенні Ганц 25 липня обговорив з членами парламентського комітету з зовнішньої політики і оборони два варіанти дій Ізраїлю щодо Сирії [5]:

– нанести превентивний удар по складах сирійської хімічної зброї.

– дочекатися моменту, коли Дамаск зробить спробу транспортування хімічної зброї в інше місце. Після чого, використовуючи авіацію чи сили спецпризначення, знищити її.

Таким чином, позиція Ізраїлю стосовно конфлікту в Сирії продиктована власними прагматичними інтересами, зокрема прагненням зберегти недоторканність власних територій і недопущення різкого зростання потоку біженців з Сирії. Разом з тим, маючи за спиною багаторічний досвід ведення бойових дій з іррегулярними військовими формуваннями, армія оборони Ізраїлю усвідомлює небезпеку потрапляння хімічної зброї в руки повстанців. В останньому випадку, на нашу думку, мова йтиме лише про точкові спецоперації або авіаудари.

Список використаних джерел та літератури:

1. Авигодор Либерман: Отечество в опасности [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://botinok.co.il/node/29890>. – Название с экрана

2. Глава израильской военной разведки назвал свержение Башара Асада вопросом времени [Электронный ресурс] / РБК-Украина, 17.07.2012. – Режим доступа: <http://www.rbc.ua/rus/newslineshow/glava-izraillskoj-voennoj-razvedki-nazval-sverzhenie-bashara-17072012191500>. – Название с экрана

3. Израиль подал в ООН жалобу на действия Сирии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.isra.com/news/155894>. – Название с экрана

4. Израиль пожаловался на Сирию в ООН [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zman.com/news/2012/11/06/138287-print.html>. – Название с экрана

5. Куделев В. Сирийское химоружие: правда и вымысел [Электронный ресурс] / В. Куделев// Военно-промышленный курьер. – Режим доступа : <http://vpk-news.ru/articles/9146>. – Название с экрана

6. Стала известна цель авиаудара Израиля по Сирии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://korrespondent.net/world/1490029-stala-izvestna-cel-aviaudara-izrailya-po-sirii>. – Название с экрана

7. Яков Кедми в Доме ученых Тель-Авива [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://haifa.info.ru/?p=26331>. – Название с экрана